

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ R. F.**, bývajúceho v M., v dovolacom konaní zastúpeného Advokátskou kanceláriou Alžbeta Miková, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová 2/A, **2/ L. H.**, bývajúceho v B., **3/ Š. H.**, bývajúceho vo S., **4/ J. H.**, bývajúceho vo V., proti žalovanému **J. F.**, bývajúcemu v J., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. Stanislavom Sobotovičom, advokátom advokátska kancelária so sídlom v Nitre, Farská 46, **o neplatnosť závetu**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 12 C 29/2009, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. septembra 2010, sp.zn. 25 Co 128/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu 1/ **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 29. marca 2010, č.k. 12 C 29/2009-145 zamietol návrh žalobcov 1/ až 4/, ktorým sa domáhali určenia neplatnosti závetu poručiteľa M. K. z 29. apríla 2008, spísaného do notárskej zápisnice pod č. N 105/2008, NZ 17853/2008. Žalobcov 1/ až 4/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 374,90 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku do rúk jeho právneho zástupcu. Uviedol, že z výsledkov vykonaného dokazovania nezistil, že by závet bol neplatný podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) pre duševnú poruchu poručiteľa, ktorá by ho robila na tento právny úkon neschopným tak, ako to tvrdili žalobcovia. Vychádzal pritom zo znaleckého posudku MUDr. L. Š., podľa záverov ktorého poručiteľ v čase spísania závetu netrpel duševnou poruchou, ktorá by mala vplyv na jeho právnu spôsobilosť a bol spôsobilý rozpoznať následky svojho konania. Podrobne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k tomu, že

svoje rozhodnutie oprel o tento znalecký posudok a nie o posudok MUDr. M. P. predložený v konaní žalobcami, záver ktorého bol opačný (znalkyňa MUDr. Š. mala na rozdiel od MUDr. P. k dispozícii aj zdravotnú dokumentáciu poručiťa od jeho psychiatra, s ktorým vec konzultovala, vychádzala z nemocničných záznamov a záverečných prepúšťacích správ, v ktorých nebola uvedená demencia vo forme potvrdenej diagnózy, nebola v nich zmienka ani o kvalitatívnej poruche jeho vedomia, na pojednávaní presvedčivo objasnila všetky pripomienky, ktoré žalobcovia mali k jej znaleckému posudku, MUDr. P. vypracovala posudok na požiadanie žalobcov). Keďže závet zriadený vo forme notárskej zápisnice, do ktorej poručiť prejavil svoju vôľu, spĺňa všetky zákonom požadované podstatné náležitosti, ide o právny úkon urobený platne. Žalobu preto ako neopodstatnenú podanú zamietol. Pokiaľ žalobcovia navrhli vykonať dokazovanie znalcom z odboru grafológie na posúdenie pravosti podpisu poručiťa uviedol, že podpísanie závetu vlastnou rukou poručiťa potvrdil notár JUDr. Chvála. O trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcov 1/, 2/ a 4/ Krajský súd v Nitre rozsudkom z 29. septembra 2010, sp. zn. 25 Co 128/2010 rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil a v časti týkajúcej sa trov konania rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/, 2/ a 4/ (ďalej len žalobcovia) nie je dôvodné, keď súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav a vyvodil z neho i správne právne závery. Stotožnil sa so súdom prvého stupňa, že závet poručiťa, ktorý je závetom alografným, spĺňa všetky špecifické podmienky uvedené v ustanovení § 476 a § 476d OZ a obsahuje aj všetky zákonom požadované náležitosti notárskej zápisnice o závete. Za účelovú považoval námietku žalobcov, podľa ktorej závet vlastnoručne poručiť nepodpísal a to jednak z dôvodu, že túto námietku vzniesli až v priebehu konania a jednak preto, že pri tomto tvrdení vychádzali len z domnienky, že ide o „podpis písaný istou rukou zdravého človeka“, čo nezodpovedalo zdravotnému stavu poručiťa. Takáto domnienka bez uvedenia ďalších relevantných skutočností nie je ani spôsobilá tvrdenie žalobcov dokázať. Postup súdu prvého stupňa, ktorý vykonanie dôkazu znalcom grafológom zamietol, považoval preto za dôvodný, plne v súlade s právnou úpravou týkajúcou sa dokazovania. Za ničím nepreukázané považoval aj tvrdenie žalobcov urobené až v odvolaní, podľa ktorého notár JUDr. Chvála zrejme v nemocnici pri spisovaní závetu vôbec nebol. Napokon, za správny považoval záver súdu prvého stupňa, že závet nie je neplatný podľa ustanovenia § 38 ods. 2 OZ. Ani podľa odvolacieho súdu znalecký posudok znalkyne MUDr. P. nebol

spôsobilý vierohodne spochybníť závery znaleckého posudku znalkyne MUDr. Š.. MUDr. P. svoj znalecký posudok založila na neúplných údajoch o zdravotnom stave poručiteľa a jej závery sú v rozpore i s nálezmi odborných ošetrojúcich lekárov poručiteľa. Naproti tomu, súdom ustanovená znalkyňa pre vypracovanie znaleckého posudku mala k dispozícii kompletnú zdravotnú dokumentáciu poručiteľa, od praktického lekára MUDr. Š. V. počnúc, kompletnou zdravotnou dokumentáciou od ambulatného psychiatra MUDr. J. M. končiac. Za významnú v tomto smere považoval i skutočnosť, že žiaden z ošetrojúcich lekárov nezistil u poručiteľa kvalitatívne poruchy vedomia a nediagnostikoval u neho ani demenciu. Vzhľadom na tieto skutočnosti súd prvého stupňa správne nepovažoval za potrebné pristúpiť k jeho preskúmaniu. Rozsudok súdu prvého stupňa v merite veci je preto vecne správny. V časti týkajúcej sa náhrady trov konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď v tejto časti považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za predčasné.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca 1/. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd predmetnú vec rozhodol bez nariadenia pojednávania, hoci pre takýto postup nemal žiaden dôvod. Poukázal pritom na znenie dôvodovej správy k ustanoveniu § 214 novely Občianskeho súdneho poriadku vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z., kde sa uvádza, že odvolací súd by mal nariadiť pojednávanie a teda považovať to za potrebné v prípade, ak sa namieta odňatie možnosti konať pred súdom, aby takémuto účastníkovi dodatočne „dožičil“ spravodlivý proces, a to aj keď odvolací súd považuje argumenty účastníka o odňatí možnosti konať pred súdom za pochybné. Keďže v posudzovanej veci základnou otázkou bolo odborné zistenie, či poručiteľ spísal závet v stave takej duševnej poruchy, ktorá ho robila pre tento úkon neschopným a závery znaleckých posudkov boli v tomto smere protichodné, odvolací súd bez stanoviska kontrolného znalca nebol (odborne) spôsobilý prikloniť sa na stranu jedného znalca a nevyhovieť návrhu žalobcov na vykonanie ďalšieho dokazovania. Navyše, navrhol spolu s ostatnými žalobcami doplnenie dokazovania aj znalcom z odboru grafológie, čo taktiež bola požiadavka nanajvýš oprávnená. Odvolací súd preto postupoval nesprávne, keď nenariadil pojednávanie, hoci to bolo potrebné na vykonanie ním navrhnutých dôkazov, čím zaťažil konanie vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolanie odôvodnil tiež nedostatočne zisteným skutkovým stavom a tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu 1/ zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.). Dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V preskúmvanej veci žalobca 1/ napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (§ 219 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 ods. 2 a ods. 3 O.s.p.

Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Preto dovolanie podľa § 238 ods. 2 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani nešlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie nie je preto prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka,

riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom).

S prihliadnutím na obsah dovolania, sa dovolací súd osobitne zamerlal na otázku, či konanie pred súdmi nižších stupňov nebolo postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie pred odvolacím súdom takouto vadou nie je postihnuté.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že odvolací súd postupoval nesprávne, keď nenariadil vo veci pojednávanie, hoci bolo podľa jeho názoru potrebné dokazovanie doplniť, treba uviesť, že podľa § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

Z dikcie ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že na prejednanie odvolania, ktoré smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej musí predseda senátu nariadiť pojednávanie, okrem iného aj vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Či v konkrétnom prípade je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie účastníkov konania. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že súd prvého

stupňa náležitým spôsobom zistil skutkový stav veci a preto nie je potrebné dokazovanie zopakovať alebo doplniť, nič mu nebráni (ak nejde o ostatné dva v zákone vymenované prípady), o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania. Zo znenia tohto zákonného ustanovenia nevyplýva, že by odvolací súd mal na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie vždy, ak účastník v odvolaní namieta odňatie možnosti konať pred súdom.

V posudzovanej veci odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa zistil úplne skutkový stav veci a že dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam. Nepovažoval preto za potrebné súdom prvého stupňa vykonané dokazovanie doplniť o ďalšie dovolateľom navrhované znalecké dokazovanie, o čom rozhodnúť je v jeho plnej kompetencii. Nemožno mu preto vyčítať, že jeho postup, keď prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania, bol v rozpore so zákonom.

K námietke dovolateľa, že odvolací súd nevykonal ním navrhnuté dôkazy (znalecké dokazovanie z odborov zdravotníctvo a grafológia), treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry platí, že takýto postup súdu nemožno zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Účastníci sú totiž povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O.s.p.). O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov (ale aj tých, ktoré navrhnuté neboli) budú vykonané, rozhoduje však súd. Z uvedeného je zrejmé, že Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť. Toto procesné oprávnenie dovolateľ v danej veci aj využil (nebolo mu odňaté). Rozhodnutie o tom, či navrhnutý dôkaz bude vykonaný, ponecháva súdu. Odvolací súd preto svojim postupom, keď navrhnutý dôkaz nevykonal, dovolateľa nevytlúčil z realizácie procesného práva, ktoré mu O.s.p. priznáva.

V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že sám žalobca 1/ na pojednávaní pred súdom prvého stupňa konanom 29. marca 2009 potom, ako boli vypočuté obe znalkyne uviedol, že „netrvá na kontrolnom znaleckom posudku, týkajúceho sa duševného stavu poručiteľa“ (viď č.l. 140 spisu) a na tom istom pojednávaní po poučení podľa § 120 ods. 4 O.s.p. uviedol, že na doplnenie dokazovania navrhuje „ustanoviť do konania znalca grafológa“ (viď č.l. 141 spisu). Jeho námietka uvedená v odvolaní a následne aj v dovolaní, že

súdy nižších stupňov nevykonali ním navrhnuté kontrolné znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo, vyznieva preto rozporuplne a nenáležite.

Napokon treba dodať, že okresný aj odvolací súd v odôvodnení svojich rozsudkov dostatočne a presvedčivo vysvetlili dôvody, pre ktoré jednotlivé návrhy žalobcov na doplnenie dokazovania nepovažovali za potrebné vykonať.

Vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli spôsobilé založiť ani právne závery, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 O.s.p., pretože právnym posudzovaním súd nemôže založiť žiadnu procesnú vadu, ktorá je uvedená v tomto ustanovení.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až e/ a g/ ustanovenia § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu 1/ podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

Úspešnému žalovanému dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože trovy súvisiace s odmenou jeho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu nepovažoval, vzhľadom na neprípustnosť dovolania, za trovy potrebné na účelné bránenie práva.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. februára 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová